

3. Цивільний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Виртосу І. Топ-8 стереотипів про жінок, які охоче тиражують українські ЗМІ. 2017 URL: https://zmina.info/articles/top8_stereotipiv_pro_zhinok_jiaki_ohoche_tirazhujiut_ukrajinski_zmi-2/

Пустова Єлизавета Олександрівна, здобувачка вищої освіти бакалавра зі спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» 209-СПД групи навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Гопанчук Василь Степанович, професор кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС, кандидат юридичних наук, професор

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ, ОБМЕЖУВАЛЬНІ ТА ЗАХИСНІ ПРИПИСИ, СІМЕЙНІ СПОРИ У КОНТЕКСТІ НАСИЛЬСТВА

1. Парадокс 21 століття: саме дитина досі залишається категорією у ситуаціях домашнього та гендерно зумовленого насильства.

Дитина – це будь-яка людина до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, що застосовується до неї, повноліття не настає раніше. [2, ст. 1] Згідно з Сімейним кодексом України, дитина поділяється на малолітню (до 14 років) та неповнолітню (від 14 до 18 років). [2, ст. 6] Саме дитина є найбільш вразливою категорією в сімейних конфліктах через свою емоційну чутливість та нестабільність, яка цілком залежить від батьків та навколишнього середовища, а батьки в свою чергу, є факторами формування психіки. [5, с. 12].

На сьогоднішній день діти офіційно мають гарантовані конституційні та цивільні права на життя, розвиток та захист від насильства у будь-якому його виявленні. [2, ст. 8] Але, на практиці, діти дотепер залишаються найбільш уразливою категорією у випадках домашнього насильства та гендерно зумовлених конфліктів. [4, с. 14]. Насправді, парадокс полягає в тому, що з певного боку, держава надає широкий спектр правових інструментів для захисту дитини, але, з іншого боку – результат часто не відповідає початковим прогнозам та очікуванням. [4, с. 32].

Статистика свідчить, що суттєва частина дітей, які стали жертвами насильства, часто залишаються поза увагою органів опіки або отримують лише формальне реагування [4, с. 27]. Ці дії, а точніше бездіяльність, лише підкреслює некомпетентність органів, яка знижує рейтинг країни та сприяє зростанню рівня насильства в Україні. Виявлена прогалина між юридично визначеними правами та практичною реалізацією захисних механізмів потребує негайного усунення. [3] В умовах сучасного суспільства важливо усвідомлювати, що дитина не є лише

об'єктом захисту, а повноправним суб'єктом, інтереси якого повинні стояти на першому місці у будь-яких сімейних спорах. [5].

2. Захист існує — проблеми залишаються Система правового захисту дітей в українських сім'ях ґрунтується на комплексі законодавчих актів. Фундаментальними документами є Сімейний кодекс України, спеціальний Закон «Про охорону дитинства» [2], відповідні положення Цивільного та Кримінального кодексів, а також підзаконні нормативні акти, що регулюють діяльність органів опіки та піклування. Ключовими інструментами негайного реагування на загрози є обмежувальні та захисні приписи, які дають змогу оперативно втрутитися в ситуацію насильства та встановити тимчасові правові бар'єри для осіб, що вчиняють протиправні дії. [1, ст. 26–27].

На жаль, попри існування законодавчої бази, її практична діяльність стикається з низкою труднощів, які необхідно вирішити. [3].

Я вважаю, що основними перешкодами є:

- Неналежний рівень підготовки профільних фахівців та спеціалістів (брак фахівців); [3] - Байдужість суспільства та найближчого оточення (суспільна апатія) [4];

- Недостатній моніторинг та формальний підхід до виконання рішень органів опіки та піклування [4, с. 29];

- Процесуальні затримки при застосуванні обмежувальних заходів. [3].

Ці недоліки призводять до того, що у результаті складається ситуація, коли юридичні гарантії не завжди працюють на практиці, а безпека дітей досі залишається вразливим аспектом.

Ключовим рішенням цієї проблеми, на мою думку, є комбінація таких дій: поєднання законодавчих важелів, посилення соціальних програм підтримки та підвищення обізнаності батьків. [5].

3. Важливість обмежувальних та захисних приписів у правовій практиці Обмежувальні та захисні приписи є одним із найважливіших інструментів для швидкого реагування у випадках, коли дитині загрожує небезпека для життя чи здоров'я [1, ст. 24]. Їхнє основне завдання – тимчасово обмежити контакт дитини з особами, які можуть становити ризик, і створити умови для подальшого втручання органів опіки та суду. [3].

Згідно з законодавством України, передбачено декілька типів таких приписів [1, ст. 26]:

- Тимчасові обмежувальні приписи щодо батьків, які можуть забороняти перебування поряд із дитиною або певні дії.

- Заборона конкретних контактів або дій, здатних шкодити як фізично так і психологічно;

- Призначення тимчасового піклування або опіки, коли дитина потребує захисту поза межами небезпечного середовища. [3].

На мою думку, ефективність цих заходів залежить не тільки від припису, а й від швидкості його виконання, контролю з боку органів опіки та участі психологів і соціальних працівників. [5]. Часом, судова практика показує нам, що саме своєчасне застосування обмежувальних приписів часто допомагає уникнути повторення насильства та створює безпечне середовище для дитини. [3].

Отже, застосування обмежувальних і захисних приписів становить собою ефективний важіль для забезпечення прав дитини в контексті сімейних правовідносин, виходячи за межі суто формального підходу .

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України Від 07.12.2017 № 2229-VIII : ред. від 19.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.
2. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III : ред. від 06.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
3. Пономарьова Т. І. Обмежувальні заходи та обмежувальні приписи у системі спеціальних заходів індивідуально-профілактичного запобігання домашньому насильству // Центрально український вісник права та публічного управління. 2024. № 4. URL: <https://cu.j.dnuvs.ukr.education/index.php/cuj/article/view/89>.
4. GREVIO Shadow Report Ukraine. Jurfem, 2023. URL: <https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2023/11/report-grevio.pdf>.
5. Сімейні конфлікти та їх вплив на психологічний стан дитини : навч.-наук. матеріали / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2023.

*Разіна Т.В., Державний торговельно – економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г.Л., доцент
кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу
Державний торговельно – економічний
університет, кандидат юридичних наук, доцент*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДЕЗІНФОРМАЦІЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Тема дезінформації є актуальною в умовах воєнного стану. Під час війни російська федерація доволі часто поширює неправдиву інформацію, маючи на меті дезінформувати суспільство, маніпулюючи міжнародною думкою. Оскільки Україна перебуває в умовах збройного конфлікту, то вона всіляко намагається вдосконалювати правові механізми протидії поширенню інформації, яка є неправдивою. Особлива увага приділяється виявленню фейків у соціальних мережах, оскільки там інформація поширюється найшвидше.

Дезінформація — це неправдивий контент, поширений для введення в оману, отримання вигоди чи завдання шкоди суспільству. Під час збройних конфліктів вона сприяє ескалації, спотворює дані про бойові дії та небезпеки для цивільних. Особливо небезпечна державна пропаганда, оскільки має ширше охоплення й менше об'єктивності. Водночас довести її вплив і відповідальність держави складно. [1]. В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває питання кримінальної відповідальності за поширення неправдивої інформації, яка може зашкодити обороноздатності держави, деморалізувати населення чи сприяти